

СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНУ «ТРЕНЕР-ВИКЛАДАЧ» ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

УДК 378.091.12:796.071.4

DOI: 10.12958/2227-2747-2019-2(171)-24-31

Плотнікова Катерина Русланівна,

аспірант

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Старобільськ, Україна

plotnikovaek4@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-9078-9644>

Сучасний розвиток суспільства, побудований на гуманістичних і демократичних засадах, спрямований на впровадження в Україні європейських стандартів життя. Тенденція до перетворень не оминає й одну з найважливіших галузей життєдіяльності особистості – освіту. У зв'язку із зазначеним вище в освітньому просторі відбуваються суттєві зміни, які стосуються й закладів вищої освіти. Освітні перетворення завжди потребують відповідного нормативно-правового, навчально-методичного, матеріального, психологічного забезпечення. Визначальним показником якісної освіти та виховання є високий рівень підготовки кваліфікованих фахівців.

Фізична культура в закладах вищої освіти різних типів і рівнів є невід'ємною частиною навчально-виховного процесу, засобом оптимізації та підтримкою належного рівня фізичного стану особистості, підготовки студентської молоді до подальшого дорослого життя.

Формування національної системи фізичної культури вимагає нового змісту та пошуку ефективних форм, методів і засобів підготовки

викладачів, які своєю особистісною діяльністю будуть впливати на розвиток і хід історичного процесу держави (Проценко, 2013).

Для сучасного суспільства найпотужнішим чинником, важливою передумовою суспільного прогресу, могутнім фактором духовного, соціокультурного, інтелектуального й фізичного розвитку кожної людини є достатній рівень професіоналізму фахівців освітньої галузі. Сучасна система фізичної культури передбачає втілення нових підходів до підготовки фахівців. У цьому контексті нас безпосередньо цікавить питання щодо підготовки тренерів-викладачів за період із середини ХХ століття (початок цілеспрямованої роботи з удосконалення фізичної культури в Україні) до початку ХХІ століття (трансформація змісту, форм і методів фізичного виховання студентської молоді).

Низку аспектів сутності феномену «тренер-викладач» та особливостей його професійної підготовки у своїх наукових розвідках висвітлювали такі дослідники, як: О. Вацеба, Є. Павлюк, Л. Сущенко та ін. Однак визначена проблема потребує уточнення та конкретизації.

Мета статті полягає у висвітленні сутності феномену «тренер-викладач» та особливостей його професійної підготовки.

Методологічною основою дослідження є положення теорії наукового пізнання, ідеї про взаємозв'язок і взаємозумовленість явищ та необхідність їх аналізу в конкретних сучасних умовах, принципи науковості, урахування сукупності фактів.

Поставлені завдання розв'язано за допомогою таких методів, як: конкретно-пошуковий, завдяки якому виявлено, відібрано, проаналізовано та систематизовано джерела з проблеми дослідження; порівняння, узагальнення, систематизація, синтез, які забезпечили розгляд досліджуваного феномену як цілісності; інтерпретація отриманих даних для визначення його особливостей.

У сучасних умовах реформування освіти досліджувана проблема містить низку питань, які потребують вирішення або уточнення. Питанням, пов'язаним із підготовкою тренерів-викладачів у навчально-виховному процесі закладів вищої освіти, приділено недостатньо уваги, студенти не завжди в повному обсязі володіють знаннями та вміннями на тому рівні, які затребувані сучасною освітньою практикою. Тому їх вирішення потребує цілісного дослідження.

Вивчення зазначеної вище проблеми передбачає розкриття сутності ключових понять і передусім розгляду феномену «тренер-викладач». Характеризуючи поняття «тренер-викладач», відзначимо, що однією з найголовніших його особливостей є те, що воно включає два терміни – «тренер» і «викладач».

Насамперед звернемося до основних характеристик поняття «викладач». Здійснений аналіз науково-педагогічних джерел щодо трактування цього поняття дозволяє стверджувати, що існує безліч визначень, які висвітлюють різноманітні сторони досліджуваного феномену. Звернемо увагу лише на надзвичайно важливі для нашого

наукового пошуку характеристики цього поняття. Певну кількість визначень поняття «викладач» містить науково-довідкова література.

Так, в 11-томному Словнику української мови «викладач» – це той, хто читає лекції, веде заняття в закладах освіти (Словник, 1970, с. 407). Це означає, що провідним фахівцем у закладах вищої освіти є викладач. Право займатися навчально-виховною діяльністю в нашій державі надано особам, які мають спеціальну освіту та відповідний кваліфікаційний рівень (Павлюк, 2013).

Сучасного майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту в науковій літературі розглядають як особистість, яка цілеспрямовано здобуває у закладах вищої освіти кваліфікацію відповідно до певного освітньо-кваліфікаційного рівня в процесі спеціально організованої навчально-виховної діяльності, спрямованої на підготовку до подальшої професійної діяльності щодо підтримки відповідного рівня фізичної культури населення або досягнення вищих спортивних результатів на олімпійській, світовій чи регіональній аренах у командному чи індивідуальному вимірах. Разом з тим в особистості протягом професійної підготовки в закладі вищої освіти повинен бути сформований відповідний рівень професійної компетентності, якої буде достатньо для вдалої трудової діяльності в усіх напрямках спортивного руху, ураховуючи запити суспільства та ринку праці (Даниленко, Толкач, 2010).

Професія викладача, як і тренера, має свої певні особливості, притаманні лише їй, оскільки об'єктом педагогічної діяльності є особистість – учень (студент), який перебуває в постійному розвитку.

Безпосередньо навчально-тренувальний процес залежить від низки чинників, зокрема: від перетворень у змагальних вимогах за видами спорту; від змін у системі підготовки спортсменів; від методів тренувань та ін.

Тож розглянемо більш докладно поняття «тренер» та його сутнісні характеристики.

Актуальною науковою роботою щодо висвітлення сутності поняття «тренер» є праця У. Проценко «Становлення системи підготовки кадрів для фізичного виховання та спорту в Україні в другій половині ХХ століття», де розкрито важливі аспекти підготовки фахівців фізичного виховання та спорту, визначено пріоритетні напрями роботи закладів вищої освіти, зокрема підготовку кваліфікованих кадрів у досліджуваній період в установленій галузі. Дослідниця зазначає, що в повоєнні роки кількість та якість підготовки фахівців фізичної культури і спорту вимагала покращення (Проценко, 2013). З науково-довідкової літератури та досліджень учених випливає, що тренер – це фахівець, який керує тренуванням спортсменів з певного виду спорту, це творча особистість, яка повинна намагатися створити таку систему навчально-тренувального процесу, яка б свідомо заохочувала спортсменів за видами спорту до самостійного самовдосконалення. Головним елементом у такому процесі повинна бути мотивація до активних занять обраним видом спорту (Словник, 1979, с. 245; Сопотницька, 2010).

Тренер – це особистість, яка перебуває в постійному пошуку, і її професійна діяльність спрямована на творчий і руховий компоненти. Науковці переконані, що сучасний тренер повинен здійснювати навчально-тренувальний процес у контексті сучасних перетворень. Тобто наставник має здійснювати всі професійні навчально-тренувальні дії (аналізувати, спостерігати, оцінювати, пояснювати, спрямовувати, показувати, допомагати та ін.), урахувавши тенденції сучасності (Даниленко, Толкач, 2010).

Висвітлення сутності понять «викладач» і «тренер» дозволяє перейти до змістовного аналізу феномену «тренер-викладач» та особливостей професійної підготовки фахівців установленої галузі.

О. Сопотницька в підготовці тренерів-викладачів особливу перевагу віддає ефективності та якості навчально-тренувального процесу, а саме: розробці й упровадженню нових змісту, методів та засобів навчання. Важливим елементом навчальної діяльності студентської молоді повинна бути творчість, формування особистісних педагогічних поглядів та переконань.

Не менш значущим та особливим напрямом підготовки тренера-викладача дослідниця вважає його достатнє інформаційне забезпечення, обізнаність, поінформованість щодо сучасних тенденцій підготовки спортсменів.

Підготовка тренерів-викладачів, здатних здійснювати професійну діяльність у закладах вищої освіти, є метою спортивно-педагогічної освіти й беззаперечним завданням факультетів та інститутів фізичного виховання і спорту.

О. Надтока зазначений феномен трактує в рамках важливого складника підготовки майбутніх фахівців – виховної роботи. Науковець переконаний, що професія «тренера-викладача» включає надзвичайно важливий аспект трудової діяльності – виховний. Ключовим завданням закладів вищої освіти щодо підготовки майбутніх тренерів-викладачів до виховної роботи дослідник вважає вдосконалення змісту професійної освіти. Тому однією з педагогічних умов якісної підготовки фахівців установленої галузі є розширення змісту професійно зорієнтованих дисциплін (О. Надтока, 2015, с. 226).

Аналогічно зміст теоретико-методичних засад підготовки майбутніх тренерів-викладачів як один із найважливіших чинників якісної освіти визначає Т. Чопик. Проте авторка вказує на відсутність єдиних стандартів викладання фахових дисциплін для тренерів-викладачів, що суперечить європейським стандартам (Чопик, 2013, с. 59 – 61).

Дослідниці С. Криворучко та Н. Білоус вважають діяльністю тренера-викладача процес, який передбачає постійне методич-

не вдосконалення – створення власного «почерку» в педагогічній діяльності. До того ж такий власний стиль викладання тренери-викладачі повинні навчитися створювати в закладах вищої освіти. Тому ця проблема є актуальною на кожному етапі розвитку суспільства й постійно потребує нових підходів і шляхів її вирішення (Криворучко, Білоус, 2014).

Специфіка підготовки тренерів-викладачів у закладах вищої освіти полягає в тому, що студентська молодь до навчання у вищій школі, на відміну від однолітків, які обирають інші професії, проходить низку періодів допрофесійної підготовки. Так, Н. Волянюк до них включає такі: допрофесійного розвитку, професійної підготовки, професійної адаптації, первинної професіоналізації, вторинної професіоналізації та майстерності (Волянюк, 2006).

С. Червона стверджує, що основу діяльності тренера-викладача становить низка здібностей, найголовнішими з яких є педагогічні.

Зупинимось на тих, яким у науковій праці приділено особливу увагу, а саме:

- педагогічні – перцептивні (характеризуються педагогічною спостережливістю), конструктивні (допомагають проектувати, передбачати, аналізувати й обирати вдалу педагогічну ситуацію);
- дидактичні – використовуються для передачі, засвоєння та розвитку знань;
- комунікативні – слугують механізмом для встановлення порозуміння між тренером-викладачем і спортсменами;
- організаторські – є знаряддям для організації життєдіяльності підопічних;
- академічні – слугують основою науково-дослідної роботи;
- спеціальні – удосконалюють здібності за видами спорту.

Такою пріоритетністю зазначених вище здібностей, на думку С. Червоні, повинен оволодіти майбутній тренер-викладач у процесі фахової підготовки. Дослідниця підкреслила, що фундаментом профе-

сійної тренерської діяльності є педагогічні здібності, які включають теоретичний і практичний блоки.

Головними чинниками ефективного управління підготовкою спортсменів С. Червона вважає передусім досконале володіння тренерами знаннями ключових аспектів таких дисциплін, як: «Педагогіка», «Біологія», «Біомеханіка», «Психологія» (Червона, 2018). Ці дисципліни по праву є надзвичайно важливими складниками підготовки тренерів з обраного виду спорту. Поєднання професійних теоретичних та практичних навичок разом з особистісними здібностями визначають сучасного фахівця фізичної культури і спорту.

Цінним для висвітлення мети нашого наукового пошуку є дослідження Є. Павлюка. Сутність поняття «тренер-викладач» автор розглядає в контексті сучасних вимог ринку праці. Дослідник переконаний, що одним з найважливіших шляхів вирішення питання становлення фахівця галузі фізичної культури і спорту є залучення студентської молоді до креативної інноваційної діяльності.

Автор обґрунтовує концепцію підготовки майбутніх тренерів-викладачів у закладах вищої освіти, розкриває особливості спортивно-педагогічної освіти. До найважливіших він зараховує: поєднання спортивної і педагогічної освіти; наявність психолого-педагогічної підготовки; забезпечення базової спортивної підготовки з видів спорту (Павлюк, 2013).

Отже, здійснений аналіз сутності феномену «тренер-викладач» дозволяє стверджувати, що його характеризують певні особливості.

По-перше, у процесі професійної підготовки фахівця цього профілю забезпечується поєднання спортивної й педагогічної освіти.

По-друге, складником професіоналізму тренера-викладача є психолого-педагогічна підготовка, результатом якої є відповідні компетентності й особистісні якості.

По-третє, тренер-викладач повинен мати базову спортивну підготовку з видів спорту.

У наступних наукових працях спробуємо деталізувати, конкретизувати й розширити висновки щодо цієї проблеми. У майбутньому на їхній основі здійснимо уточнення щодо особливостей підготовки тренерів-викладачів у контексті матеріалів нашого дослідження.

Література

Воляннюк Н. Ю. Психологічні засади професійного становлення тренера-викладача : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : спец. 19.00.01 / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Київ, 2006. 40 с.

Данилко В., Толкач В., Данилко М. Зміст роботи тренера-викладача. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*: зб. наук. пр. 2010. № 3 (11). С. 12 – 16.

Криворучко С. М., Білоус Н. С. Вигоди до тренера-викладача при формуванні фізичної культури у студентів. *Проблеми и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях*. Сборник статей X Междунар. науч. конф., 7 февр. 2014 года. Т. 2. Белгород – Харьков – Красноярск : ХГАФК. 2014. С. 52 – 56.

Надтока О. О. Постановка проблеми підготовки майбутніх тренерів-викладачів до виховної роботи в дитячо-юнацьких спортивних школах. *Педагогіка формування творчої особистості у вищих і загальноосвітніх школах* : зб. наук. пр. Запоріжжя, 2015. Вип. 41 (94). С. 224 – 230.

Павлюк Є. О. Концепція підготовки майбутніх тренерів-викладачів у вищих навчальних закладах. *Зб. наук. пр. Хмельниць. ін-ту соц. технологій Ун-ту «Україна»*. 2013. № 2. С. 187 – 193.

Проценко У. М. Становлення системи підготовки кадрів для фізичного виховання та спорту в Україні у другій половині 20 століття. *Наукові записки Національного*

педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні та історичні науки : зб. наук. статей. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 111. С. 133 – 140.

Словник української мови : [в 11 т.] / [АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні] ; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. Київ : Наук. думка, 1970 – 1980. Т. 1 : А – В / ред. тому: П. Й. Горещький [та ін.]. 1970. С. 470.

Словник української мови : [в 11 т.] / [АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні] ; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. Київ : Наук. думка, 1970 – 1980. Т. 10 : Т – Ф / ред. тому: А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк. 1979. С. 245.

Сопотницька О. В. Деякі аспекти та шляхи підготовки фахівців фізичного виховання до тренерської діяльності. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Київ – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2010. Вип. 24. С. 506 – 509.

Червона С. П. Підготовка тренерів-викладачів спортивних команд до управлінської діяльності. *Проблеми и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях*. Том II. 2018. С. 75 – 78.

Чопик Т. В. Класифікація теоретико-методичних основ фахової підготовки майбутніх тренерів-викладачів. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту*. 2013. № 6. С. 59 – 63.

References

Voljanjuk, N. Ju. (2006). *Psychologhichni zasady profesijnogho stanovlennja trenera-vykladacha* : avtoref. dys. ... d-ra psykhol. nauk : spec. 19.00.01 / [Psychological bases of professional formation of the trainer-teacher: author. diss. ... Dr. Psychol. Sciences: Special. 19.00.01]. In-t psykholohiji im. Gh. S. Kostjuka APN Ukrajinu. Kyiv [in Ukrainian].

- Danylko V., Tolkach V., Danylko M.** (2010). Zmist roboty trenera-vykladacha [Contents of the work of the trainer-teacher]. *Fizychno vykhovannja, sport i kuljtura zdorov'ja u suchasnomu suspiljstvi* : zb. nauk. pr. – Physical Education, Sports and Health Culture in Modern Society: Coll. Sciences. Ave [in Ukrainian].
- Kryvoruchko S. M., Bilous N. S.** (2014). Vymoghy do trenera-vykladacha pry formuvanni fizychnoji kuljтуры u studentiv [Requirements for the trainer-teacher in the formation of physical culture in students]. *Problemu y perspektyvu razvytyja sportyvnukh yghr y edynoborstv v vusshykh uchebnukh zavedenyjakh*. Sb. St. X Mezhdunar. nauch. konf. – Problems and prospects for the development of sports games and martial arts in higher education. T 2. Belghorod – Kharjkov–Krasnojarsk : KhGhAFK. 52 – 56 [in Ukrainian].
- Nadtoka, O. O.** (2015). Postanovka problemy pidghotovky majbutnikh treneriv-vykladachiv do vykhovnoji roboty v dytjachojunacyjnykh sportyvnykh shkolakh [Formulation of the problem of preparation of future coaches-teachers for educational work in children's and youth sports schools]. *Pedagoghika formuvannja tvorchoji osobystosti u vyshhykh i zaghaljnoosvitnykh shkolakh* : zb. nauk. pr. – Pedagogy of formation of creative personality in higher and secondary schools: Coll. Sciences. ave. Zaporizhzhja. 41 (94). C. 224 – 230 [in Ukrainian].
- Pavljuk, Je. O.** (2013). Koncepcija pidghotovky majbutnikh treneriv-vykladachiv u vyshhykh navchalnykh zakladakh [The concept of training future coaches-teachers in higher education institutions]. *Zb. nauk. pr. Khmeljnyc. in-tu soc. tekhnologij Un-tu «Ukrajina»* – Coll. of sciences. Khmelnitsky Ave. other soc. technologies of the University of Ukraine. 2. 187 – 193 [in Ukrainian].
- Procenko, U. M.** (2013). Stanovlennja systemy pidghotovky kadriv dlja fizychnogho vykhovannja ta sportu v Ukrajini u drughij polovyni 20 stolittja [Establishment of a training system for physical education and sports in Ukraine in the second half of the 20th century]. *Naukovi zapysky Nacionaljnogho pedagoghichnogho universytetu imeni M. P. Draghomanova*. Serija: Pedagoghichni ta istorychni nauky : zb. nauk. statej – Scientific notes of M. P. Dragomanov National Pedagogical University. Series: Pedagogical and Historical Sciences: Coll. of sciences. articles. Kyiv : Vyd-vo NPU im. M. P. Draghomanova. 111. C. 133 – 140 [in Ukrainian].
- Slovyk** ukrajinsjkoji movy : [v 11 t.] (1970) [Dictionary of the Ukrainian language: [in 11 volumes]. / [AN Ukrajinsjkoji RSR, In-t movoznav. im. O. O. Potebni] ; redkol.: I. K. Bilodid (gholova) [ta in.]. Kyiv : Nauk. dumka, 1970 – 1980. T. 1 : A-V / red. tomu: P. J. Ghoreckyj [ta in.] [in Ukrainian].
- Slovyk** ukrajinsjkoji movy : [v 11 t.] (1979) [Dictionary of the Ukrainian language: [in 11 volumes]. / [AN Ukrajinsjkoji RSR, In-t movoznav. im. O. O. Potebni] ; redkol.: I. K. Bilodid (gholova) [ta in.]. Kyiv : Nauk. dumka, 1970 – 1980. T. 10 : T-F / red. tomu: A. A. Burjachok, Gh. M. Ghnatjuk [in Ukrainian].
- Sopotnycjka, O. V.** (2010). Dejaki aspekty ta shljakhy pidghotovky fakhivciv fizychnogho vykhovannja do trenerisjkoji dij-aljnosti [Some aspects and ways of preparing physical education specialists for coaching activity]. *Suchasni informacijni tekhnologhiji ta innovacijni metodyky navchannja v pidghotovci fakhivciv: metodologhija, teorija, dosvid, problemy* : zb. nauk. pracj – Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems: Coll. Sciences. wash. Kyiv–Vinnycja : TOV firma «Planer». 24. C. 506 – 509 [in Ukrainian].
- Chervona, S. P.** (2018). Pidghotovka treneriv-vykladachiv sportyvnykh komand do upravlinsjkoji dij-aljnosti [Preparation of coaches-teachers of sports teams for management activities]. *Problemu y perspektyvu razvytyja sportyvnukh yghr y edynoborstv v*

vusshykh uchebnukh zavedenyjakh – Problems and prospects for the development of sports games and martial arts in higher education. II. 75 – 78 [in Ukrainian].

Chopyk, T. V. (2013). *Klasyfikacija teoretyko-metodychnykh osnov fakhovoji pidghotovky majbutnikh treneriv-vykladachiv* [Classification of theoretical and methodological bases of professional training of future trainers-teachers]. *Pedagoghika, psykholohija ta medyko-biologhichni problemy fizychnogho vykhovannja ta sportu* – Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports]. 6. 59 – 63 [in Ukrainian].

Плотнікова К. Р. Сутність феномену «тренер-викладач» та особливості його професійної підготовки

У статті встановлено, що в сучасних умовах реформування освіти проблема підготовки тренерів-викладачів містить низку питань, які потребують вирішення або уточнення. Розкрито сутність ключового поняття «тренер-викладач». Здійснено аналіз науково-педагогічних джерел щодо досліджуваного феномену, який дозволяє стверджувати, що підготовка тренерів-викладачів є метою спортивно-педагогічної освіти й беззаперечним завданням факультетів та інститутів фізичного виховання і спорту. Виявлено специфіку підготовки тренерів-викладачів у закладах вищої освіти, яка полягає в тому, що студентська молодь до навчання у вищій школі, на відміну від однолітків, які обирають інші професії, проходить низку періодів допрофесійної підготовки. Визначено основу діяльності тренера-викладача, яку складає низка здібностей, найголовнішими з них є педагогічні.

Поєднання професійних теоретичних і практичних навичок разом з особистісними здібностями визначають сучасного фахівця фізичної культури і спорту. Проаналізовано концепцію підготовки майбутніх тренерів-викладачів у закладах вищої освіти, схарак-

теризовано та уточнено особливості спортивно-педагогічної освіти. По-перше, у процесі професійної підготовки фахівця цього профілю забезпечується поєднання спортивної і педагогічної освіти. По-друге, складником професіоналізму тренера-викладача є психолого-педагогічна підготовка, результатом якої є відповідні компетентності й особистісні якості. По-третє, тренер-викладач повинен мати базову спортивну підготовку з видів спорту.

Ключові слова: викладач, тренер, тренер-викладач, освіта, заклади вищої освіти.

Плотникова Е. Р. Сущность феномена «тренер-преподаватель» и особенности его профессиональной подготовки

В статье установлено, что в современных условиях реформирования образования проблема подготовки тренеров-преподавателей содержит ряд вопросов, требующих решения или уточнения. Раскрыта сущность ключевого понятия «тренер-преподаватель». Осуществлен анализ научно-педагогических источников по исследуемому феномену, который позволяет утверждать, что подготовка тренеров-преподавателей является целью спортивно-педагогического образования и безоговорочной задачей факультетов и институтов физического воспитания и спорта.

Выявлена специфика подготовки тренеров-преподавателей в учреждениях высшего образования, которая заключается в том, что студенческая молодежь к обучению в высшей школе, в отличие от сверстников, которые выбирают другие профессии, проходит ряд периодов допрофессиональной подготовки.

Определена основа деятельности тренера-преподавателя, которую составляет ряд способностей, главными из них являются педагогические. Сочетание профессиональных теоретических и практических навыков вместе с личностными способностями определяют современного специалиста физической культуры и спорта.

Проанализирована концепция подготовки будущих тренеров-преподавателей в учреждениях высшего образования, охарактеризованы и уточнены особенности спортивно-педагогического образования. Во-первых, в процессе профессиональной подготовки специалиста этого профиля обеспечивается сочетание спортивного и педагогического образования. Во-вторых, составляющей профессионализма тренера-преподавателя является психолого-педагогическая подготовка, ее результат – соответствующие компетентности и личностные качества. В-третьих, тренер-преподаватель должен иметь базовую спортивную подготовку по видам спорта.

Ключевые слова: преподаватель, тренер, тренер-преподаватель, образование, высшие учебные заведения.

Plotnikova K. R. The Essence of the Phenomenon of «a Coach-Teacher» and Features of their Professional Training

The article has demonstrated that in the current context of education reform, the problem of training coach-teachers contains a number of issues that need to be addressed or clarified. The essence of the key concept of «a coach-teacher» has been revealed. The analysis of the scientific and pedagogical sources concerning the phenomenon under study has been made. This has allowed stating that training coach-teachers is the goal of the sports and teachers' training education and the undeniable task of the faculties and institutes of physical education and sports.

The specifics of training a coach-teacher in higher education institutions have been revealed. These consist in the fact that before entering a higher education institution such young students have a number of pre-vocational trainings, unlike their peers who choose other professions. The basis of the activity of a coach-teacher has been outlined, which consists of a number of abilities, the most important being the pedagogical ones.

The combination of professional theoretical and practical skills and personal abilities determine a modern specialist of physical education and sports.

The concept of training a future coach-teacher in higher education institutions has been analyzed, the features of the sports and pedagogical education have been characterised and specified. First, in the process of professional training of such a specialist the combination of the sports and teachers' training education is provided. Secondly, a component of the qualification of a coach-teacher is the psychological and pedagogical training, the result of which is the corresponding competences and personal qualities. Thirdly, a coach-teacher should have basic sports training.

Key words: a teacher, a coach, a coach-teacher, education, higher education institutions.

*Стаття надійшла до редакції
24.06.2019 р.*

Прийнято до друку 26.08.2019 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Ваховський Л.Ц.